

Modlitba na 4. svetový deň starých rodičov a seniorov 28. júl 2024

Pane, verný Bože,
ty, ktorý si nás stvoril na svoj obraz,
ty, ktorý si nás nikdy nenechal osamote
a sprevádzaš nás v každom období života,
neopúšťaj nás, staraj sa o nás
a ešte raz nám dopraj objaviť,
že sme tvojimi deťmi.

Obnov naše srdcia svojím Slovom
a nedovoľ, aby bol niekto z nás vyradený.
Nech nás tvoj Duch lásky pripodobní tebe v nežnosti
a nauč aj nás hovoriť tým,
ktorých stretávame na našej ceste:
„Neopustím ťa!“

Nech nám tvoj milovaný Syn pomáha,
aby sme nestratili chuť bratstva a
neprijali smutný trend osamelosti.
Pomôž nám hľadiť s novou nádejou
do budúcnosti a daj,
aby sa Svetový deň starých rodičov a seniorov
stal dňom bez osamelosti,
prvým ovocím tvojho pokoja.

Amen.

Z talianskeho originálu preložila Mária Spišiaková

4. svetový deň starých rodičov a seniorov

Svetový deň starých rodičov a seniorov, ktorý sa slávi už štvrtý rok, potvrdzuje, že ide o dôležitú udalosť pre život našich cirkevných spoločenstiev, pričom sa obohacuje o nové významy.

Pozornosť voči starým rodičom a seniorom nie je len povinnosťou vyplývajúcou z vd'ačnosti a náklonnosti, ale je nevyhnutná pre budovanie ľudskejšej a bratskejšej spoločnosti. Svätý Otec nás vyzýva, aby sme si uvedomovali ich hodnotu a aby sme tak robili trvalo, nielen príležitostne. Nejde o to, aby sme raz za rok slávili nejaký sviatok, ale o to, aby sa starí ľudia cítili ako neoddeliteľná súčasť našej kresťanskej rodiny a našich spoločných dejín. Ďalšie generácie starých ľudí treba brať vážne a Cirkev im musí venovať primeranú pastoračnú pozornosť.

Tohtoročná téma *Neopust' ma v čase staroby* (porov. Ž 71, 9) pripomína úpenlivú prosbu k Pánovi, aby sme v starobe nezostali sami.

Osamelosť je príliš často trpkým spoločníkom v živote starých ľudí, a to v dôsledku mnohých nepredvídaných situácií, ako je migrácia detí alebo kríza v rodinách, ale aj v dôsledku individualistickej mentality, ktorá spôsobuje, že tí, ktorí sú v pokročilom veku, sú vnímaní ako príťaž. Zdá sa, že dnes už každý považuje za samozrejmé, že v živote nastane čas, keď človek zostane sám. Je to zvyk a zmýšľanie, ktorému s rezignáciou podľahnú aj tí najstarší.

A predsa, ako pripomína Svätý Otec, Boh svoje deti nikdy neopúšťa, ani keď im ubúdajú sily a život sa im zdá menej produktívny; v Biblii je totiž starnutie znakom požehnania. Osamelosť a vyradenie starých ľudí nie je nevyhnutné, ale je dôsledkom nesprávnych rozhodnutí, ktoré neuznávajú nekonečnú dôstojnosť každého človeka.

Podľa príkladu Rút, ktorá neopustila svoju svokru Noemi, sme povolaní kráčať novou cestou a vymyslieť pre našich seniorov inú budúcnosť. Preto pri slávení tohto dňa túžime po tom, aby sa každé cirkevné spoločenstvo snažilo prežiť „deň bez osamelosti“ tak, že bude navštevovať starých ľudí, zapájať ich do podujatí, počúvať ich príbehy a svedectvá viery.

Vieme o rôznych iniciatívach, ktoré sa uskutočnili pri príležitosti predchádzajúcich ročníkov, a pre tie, ktoré, ako dúfame, vyplnia štvrtý ročník tohto slávania, dávame farnostiam a diecézám k dispozícii logo, ktoré môžu voľne používať.

V tejto súvislosti a v záujme väčšej publicity podujatí organizovaných pri tejto príležitosti, vás prosíme, aby ste nám dali prostredníctvom e-mailu

anziani@laityfamilylife.va alebo cez naše sociálne kanály s použitím hashtagu **#ElderlyAndGrandparents** vedieť o rôznych iniciatívach, ktoré sa uskutočnia.

Pastoračný materiál je k dispozícii na webovej stránke Dikastéria pre laikov, rodinu a život www.laityfamilylife.va.

V nádeji, že 4. svetový deň starých rodičov a seniorov prispeje k plodnému dialógu medzi mladými a starými, posielame srdečné pozdravy v Pánovi.

Gleison de Paula Souza
Sekretár
Dikastérium pre laikov, rodinu a život

Card. Kevin Farrell
Prefekt
Dikastérium pre laikov, rodinu a život

Pastoračné usmernenia

Navrhujeme, aby sa slávenie tohto dňa – ako zvyčajne – sústredilo na dve základné gestá: slávenie eucharistickej liturgie venovanej seniorom a návštevu osamelých starých ľudí z vlastnej komunity.

Návšteva starých ľudí

- Aby sa posolstvo blízkosti a útechy, ktoré má tento deň vyjadrovať, dostalo ku každému – aj k tým, ktorí sú najviac izolovaní – odporúčame navštíviť osamelých starých ľudí z vlastnej komunity a odovzdať im posolstvo Svätého Otca.
- Návšteva, ktorá je hmatateľným znakom vychádzajúcej Cirkvi, je spôsobom, ako možno potvrdiť, že aj tí najosamejší starí ľudia sú stredobodom našich spoločenstiev.
- Návšteva je prejavom osobného rozhodnutia nikoho neopustiť, podľa príkladu mladej Rút.
- Môže byť tiež príležitosťou priniesť darček, napríklad kvet, a spoločne si prečítať pápežovo posolstvo a pomodliť sa modlitbu Svetového dňa.
- Stretnutie mladých a starších, priateľstvo, ktoré môže z toho vzniknúť, je prejavom šírenia Pánovho milosrdenstva z generácie na generáciu.

Príprava na slávenie Dňa starých rodičov a seniorov

- Hlavnými adresátmi aktivít počas tohto dňa sú starí ľudia. Práve im je adresované posolstvo Svätého Otca.
- Je dôležité zabezpečiť, aby sa na nedeľnej liturgii slávanej pri príležitosti tohto svetového dňa zúčastnilo osobne čo najviac starých ľudí.
- Tento deň môže byť príležitosťou pomôcť starým ľuďom a ich rodinám vrátiť sa ku zvyku zúčastňovať sa na svätej omši spolu s celým farským spoločenstvom.
- Seniorov z farnosti alebo z vlastného cirkevného spoločenstva možno pozvať na stretnutie spojené so zamýšľaním sa nad pápežovým posolstvom ku dňu starých rodičov a seniorov, ktoré možno rozdať všetkým účastníkom.

- Bolo by vhodné začať organizovať takéto stretnutia so zamysleniami venované seniorom z miestneho spoločenstva aj po skončení tohto dňa. [Pápežove katechézy o starobe](#) by mohli byť vhodným materiálom, ktorý by tieto stretnutia sprevádzal.
- Seniorov možno požiadať o osobitnú modlitbu za mladých a za pokoj. Takáto služba príhovoru je skutočne povolaním vlastným seniorskému veku.
- Práve cez návštevy starých ľudí možno text posolstva doručiť aj tým, ktorí sa na stretnutiach nemôžu zúčastniť.

Príprava Dňa s mladými ľuďmi

- Odporúčame zvolať mladých ľudí z vlastnej komunity niekoľko týždňov pred svetovým dňom starých rodičov a seniorov, aby sme im vysvetlili, o čo ide, a uistili sa, že navštívia čo najviac starých ľudí.
- Odporúčame zapojiť mladých ľudí do organizovania jednej alebo viacerých slávností so seniormi z ich komunity.
- Tento deň by mohol byť príležitosťou na zorganizovanie stretnutia, na ktorom si vypočujeme niekoľko svedectiev starších ľudí.
- Mladí ľudia môžu zorganizovať sociálne kampane na šírenie témy tohto dňa s použitím hashtagu #ElderlyAndGrandparents

Podnety k liturgii

- V nedeľu 28. júla nech je jedna svätá omša venovaná sláveniu tohto dňa spoločne so starými rodičmi a seniormi z vašej farnosti alebo vášho spoločenstva.
- Aby sa starí ľudia mohli zúčastniť na tejto svätej omši, členovia spoločenstva sa môžu zapojiť do organizovania dopravy pre tých, ktorí nemôžu prísť sami.
- Počas slávania môžu mladí ľudia z farnosti alebo miestneho spoločenstva predniesť starým rodičom a seniorom posolstvo Svätého Otca.
- 28. júla a v dňoch bezprostredne pred ním a po ňom možno naplánovať liturgické slávenie tohto dňa v nemocniciach a domovoch pre seniorov, pričom treba zapojiť aj členov farnosti, aby boli sväté omše vhodne oživené.
- Zbierku zo svätých omší v tento deň možno venovať na podporu projektov v prospech chudobných starých ľudí vo vašom spoločenstve.

Návrhy sa Spoločné modlitby veriacich

- Za pápeža Františka, aby Pán požehnával a ochraňoval jeho službu, a za Cirkev, ktorú vedie, aby bola čoraz prívetivejším domovom pre starých rodičov a všetkých seniorov. Prosme Pána.
- Za nás všetkých starých ľudí, aby sme naďalej upierali svoj zrak do budúcnosti a aby sme sa usilovali prispieť svojimi skúsenosťami a modlitbami k budovaniu bratskejšieho sveta. Prosme Pána.
- Za mladých ľudí, aby obetovali Pánovi chlieb svojej vitality, nenechávali si ho pre seba, ale darovali ho Bohu, aby ho rozmnožil a aby sa svet mohol radovať z prekypujúcej radosti nového objatia mladých so starými. Prosme Pána.
- Za nás všetkých, starých otcov a staré mamy, aby sme boli zdrojom múdrosti pre naše rodiny a aby sme sa naučili odovzdávať svojim vnúčatám a novým generáciám poklad viery. Prosme Pána.
- Za ukončenie všetkých vojen v každej časti sveta. Modlime sa k Pánovi, aby daroval útechu tým, ktorí stratili svojich blízkych, uzdravenie zraneným, návrat domov zajatcom a aby sa všade našla cesta k dialógu a mieru. Prosme Pána.

Záverečné požehnanie

Požehnanie dlhého života

Bože milosrdenstva,

ktorý si týmto svojim deťom daroval dlhý život,

udeľ im svoje požehnanie;

daj im pocítiť sladkosť a silu svojej prítomnosti:

nech sa pri pohľade do minulosti

tešia z tvojho milosrdenstva

a hľadiac do budúcnosti

nech vytrvajú v nádeji, ktorá nezomiera.

Tebe buď chvála a sláva naveky.

Preklad: Konferencia biskupov Slovenska

Posolstvo svätého otca Františka na 4. svetový deň starých rodičov a seniorov 28. júla 2024

Neopušť ma v čase staroby (porov. Ž 71, 9)

Drahí bratia a sestry!

Boh nikdy neopúšťa svoje deti. Ani vtedy, keď vek postupuje a sily ubúdajú, keď vlasy belejú a rola v spoločnosti sa stáva menej dôležitou, keď je život menej produktívny a hrozí, že sa bude javiť ako zbytočný. Boh nehľadá na výzor (porov. 1 Sam 16, 7) a nebojí sa vybrať si tých, ktorí sa mnohým zdajú nedôležití. Neodhadzuje žiaden kameň, naopak, tie najstaršie sú pre neho bezpečným základom, na ktorom môžu spočinúť tie „nové“, aby spoločne budovali duchovnú stavbu (porov. 1 Pt 2, 5).

Sväté písmo ako celok je príbehom o vernej Pánovej láske, z ktorej plynie potešujúca istota: Boh nám stále preukazuje svoje milosrdenstvo, vždy, v každom období nášho života a v každej situácii, v ktorej sa nachádzame, dokonca aj v našich zradách. Žalmy sú plné údivu ľudského srdca nad Bohom, ktorý sa o nás stará, napriek našej úbohosti (porov. Ž 144, 3 – 4); uisťujú nás, že Boh každého z nás utkal už v materskom lone (porov. Ž 139, 13) a neopustí nás ani v podsvetí (porov. Ž 16, 10). Preto si môžeme byť istí, že nám bude nablízku aj v starobe, a to tým skôr, že v Biblii je staroba znakom požehnania. V žalmoch však nachádzame aj takúto úprimnú prosbu k Pánovi: „*Neodožeň ma v čase staroby*“ (Ž 71, 9). Veľmi silné, tvrdé vyjadrenie. Pripomína nám veľké utrpenie Ježiša, ktorý na kríži zvolal: „*Bože môj, Bože môj, prečo si ma opustil?*“ (Mt 27, 46).

V Biblii teda nachádzame jednak istotu o Božej blízkosti v každom období života, no zároveň strach z toho, že nás Boh opustí, najmä v starobe a v čase utrpenia. Nie je v tom rozpor. Keď sa pozrieme okolo seba, nemáme problém overiť si, že takéto vyjadrenia odrážajú viac než zjavnú skutočnosť. Osamelosť je až príliš často trpkým spoločníkom života nás starých ľudí a starých rodičov. Často sa mi stalo, že keď som ako biskup v Buenos Aires navštevoval rôzne domovy dôchodcov, uvedomil som si, ako zriedkavo títo ľudia prijímajú návštevy: niektorí nevideli svojich blízkych už dlhé mesiace.

Príčin tejto osamelosti je veľa: v mnohých krajinách, najmä v tých najchudobnejších, sa starí ľudia ocitajú sami, pretože ich deti sú nútené emigrovať. Myslím tiež na mnohé zóny konfliktov: veľa starých ľudí tam zostalo osamote, pretože mladí i starší muži sú povolani do boja a ženy, najmä matky s malými deťmi, opúšťajú krajinu, aby zaistili bezpečnosť pre svoje deti. V mestách a dedinách zničených vojnou zostávajú opustení mnohí starí a nevládni a sú jedinými znakmi života v oblastiach, kde zdanlivo vládne len opustenosť a smrť. V iných častiach sveta existuje istý negatívny predsudok, hlboko zakorenený v niektorých miestnych kultúrach, ktorý spôsobuje nevraživosť voči starým ľuďom. Sú

podozrievaní z toho, že používajú mágiu, aby mladým odčerpali životnú energiu. V prípade predčasnej smrti, choroby alebo nepriaznivého osudu, ktorý postihne mladého človeka, sa preto pripisuje vina niektorému starému človeku. Proti takémuto zmýšľaniu treba bojovať a vykynožiť ho. Ide o jeden z tých nepodložených predsudkov, ktoré podnecujú pretrvávajúci generačný konflikt medzi mladými a starými a od ktorých nás oslobodila kresťanská viera.

Ak sa nad tým dobre zamyslíme, zistíme, že aj dnes pozorujeme takéto obviňovanie starých ľudí z „kradnutia budúcnosti mladým“. Vyskytuje sa aj vo vyspelejších a modernejších spoločnostiach, hoci v inej forme. V súčasnosti je napríklad rozšírené presvedčenie, že seniori zaťažujú mladých ľudí nákladmi na starostlivosť, ktorú potrebujú, a tým odoberajú zdroje na rozvoj krajiny, teda aj mladým. Ide o skreslené vnímanie reality. Je to akoby prežitie starých ľudí ohrozovalo prežitie mladých. Akoby v záujme mladých bolo potrebné zanedbávať starých alebo ich dokonca potláčať. Medzigeneračný konflikt je klamstvom a otráveným plodom kultúry konfrontácie. Stavanie mladých proti starým je neprijateľnou manipuláciou: „V hre je jednota vekových období života, čo je skutočným referenčným bodom pre pochopenie a docenenie ľudského života v jeho celistvosti“ (Katechéza 23. februára 2022).

Citovaný žalm – v ktorom človek prosí, aby nebol opustený v starobe – hovorí o akomsi komplete, ktorý je namierený proti životu starých ľudí. Tieto slová sa zdajú prehnané, ale človek ich pochopí, ak uváži, že osamelosť a vyradovanie starých ľudí nie sú ani náhodné, ani neodvratné, ale sú skôr výsledkom rozhodnutí – politických, ekonomických, sociálnych a osobných –, ktoré neuznávajú *nekonečnú dôstojnosť*, ktorá patrí každému človeku „nech už sa nachádza v akejkoľvek situácii alebo v akomkoľvek stave“ (*Dignitas infinita*, 1). Stáva sa to vtedy, keď sa stráca hodnota každého jednotlivca a ľudia sa stávajú len finančným nákladom, v niektorých prípadoch príliš veľkým na to, aby bol uhradený. Horšie je, že sa tejto mentalite nakoniec často podriadia aj samotní starí ľudia, ktorí sa začnú považovať za príťaž, a preto by sa najradšej sami niekde stiahli.

Na druhej strane je dnes veľa žien a mužov, ktorí hľadajú svoje osobné naplnenie v čo najviac autonómnom a od druhých nezávislom živote. Pocit príslušnosti k spoločenstvu je v kríze a presadzuje sa individuálnosť; posun od „my“ k „ja“ sa ukazuje ako jeden z najzjavnejších znakov našej doby. Rodina, ktorá ako prvá a najradikálnejšie čelí tejto výzve – že sa môžeme zachrániť sami – je jednou z obetí tejto individualistickej kultúry. S pribúdajúcim vekom, keď človeku ubúdajú sily, sa však táto ilúzia individualizmu, podľa ktorej nikoho nepotrebujeme a dokážeme žiť bez vzťahov, odhaľuje vo svojej podstate. Človek totiž, naopak, zisťuje, že toto všetko potrebuje, no teraz je sám, bez pomoci, bez niekoho, na koho by sa mohol spoľahnúť. Je to smutné zistenie, na ktoré mnohí prídu, až keď je už neskoro.

Osamelosť a vyradenie sa v situácii, v ktorej žijeme, stali opakovane sa vyskytujúcimi javmi. Majú viacero koreňov: v niektorých prípadoch sú výsledkom plánovaného vyradenia, istého druhu smutného „spoločenského sprisahania“; v iných prípadoch sú,

žiaľ, vlastným rozhodnutím. Alebo sú len trpené a predstiera sa, že ide o slobodnú voľbu. Postupne čoraz väčšmi strácame „chuť bratstva“ (encyklika *Fratelli tutti*, 33) a nedokážeme si ani len predstaviť niečo iné.

U mnohých starých ľudí môžeme vidieť pocit rezignácie, o ktorom hovorí *Kniha Rút* v rozprávaní o starenke Noemi, ktorá po smrti svojho manžela a detí vyzve svoje dve nevesty, Orfa a Rút, aby sa vrátili do krajiny svojho pôvodu a do svojho domova (porov. *Rút* 1, 8). Noemi – podobne ako mnohí dnešní starí ľudia – sa bojí, že zostane sama, no nevie si predstaviť nič iné. Ako vdova si uvedomuje, že v očiach spoločnosti má len malú cenu, a je presvedčená, že je príťažou pre tieto dve mladé ženy, ktoré majú celý život pred sebou, na rozdiel od nej. Preto si myslí, že je lepšie ustúpiť a sama vyzve svoje mladé nevesty, aby ju opustili a budovali si budúcnosť inde (porov. *Rút* 1, 11 – 13). Jej slová sú zhutnením spoločenských a náboženských konvencií, ktoré sa zdajú nemenné a ktoré poznačili aj jej osud.

Biblický príbeh nám v tomto bode ponúka dve rôzne možnosti ako odpovedať na výzvu Noemi, teda ako sa zachovať voči starobe. Jedna z dvoch neviest, Orfa, ktorá tiež miluje Noemi, ju s láskyplným gestom pobožká, ale prijme to, čo sa aj jej zdá jediným možným riešením, a odíde svojou cestou. Rút sa naopak od Noemi neodpúta a osloví ju prekvapivými slovami: „*Nenaliehaj na mňa, aby som ťa opustila*“ (*Rút* 1, 16). Nebojí sa vzdorovať zvyklostiam a všeobecnému zmýšľaniu, cíti, že stará žena ju potrebuje, a odvážne ostáva po jej boku v tom, čo bude začiatkom novej cesty pre obe. Nás všetkých – závislých od myšlienky, že osamelosť je nevyhnutná – Rút učí, že na výzvu „Neopúšťaj ma!“ je možné odpovedať „Neopustím ťa!“. Neváha vyvrátiť to, čo sa zdá byť nemennou realitou: osamelý život nemôže byť predsa jedinou alternatívou! Nie je náhoda, že Rút – tá, ktorá ostáva v blízkosti starej Noemi – sa stáva predkyňou Mesiáša (porov. *Mt* 1, 5), Ježiša, Emanuela, ktorý je „Boh s nami“ a ktorý prináša všetkým ľuďom, každého veku a v každej situácii Božiu prítomnosť a blízkosť.

Sloboda a odvaha Rút nás pozývajú, aby sme kráčali po novej ceste: pod'me v jej stopách, vydajme sa spolu s touto mladou cudzinkou a starou Noemi na cestu, nebojme sa zmeniť svoje zvyky a predstavme si pre našich starkých inú budúcnosť. Naša vd'ačnosť patrí všetkým ľuďom, ktorí napriek mnohým obetiam nasledujú príklad Rút a starajú sa o nejakého starého človeka alebo jednoducho denne prejavujú svoju blízkosť príbuzným či známym, ktorí už nikoho nemajú. Rút si vybrala Noeminu blízkosť a bola požehnaná: šťastným manželstvom, potomstvom, krajinou. Platí to vždy a pre každého: ak budeme starým ľuďom nablízku, ak si uvedomíme ich nezastupiteľnú úlohu v rodine, v spoločnosti a v Cirkvi, aj my dostaneme veľa darov, veľa milostí, veľa požehnaní!

Nezabudnime na tento štvrtý svetový deň venovaný starým ľuďom prejaviť svoju nehu starým rodičom a seniorom v našich rodinách, navštívme tých, ktorí sú sklúčení a už nedúfajú, že je možná iná budúcnosť. Proti sebestvu, ktoré vedie ku sklúčenosti a osamelosti, sa postavme s otvoreným srdcom a radostnou tvárou tých, čo majú odvahu povedať: „Neopustím ťa!“ a odvahu vydať sa inou cestou.

Žehnám vás všetkých, drahí starí rodičia a seniori, aj všetkých vašich blízkych, a modlím sa za vás. Ani vy sa, prosím, nezabudnite modliť za mňa.

V Ríme pri svätom Jánovi v Lateráne 25. apríla 2024.

Z talianskeho originálu *Messaggio del Santo Padre per la IV Giornata Mondiale dei Nonni e degli Anziani 28 luglio 2024 "Nella vecchiaia non abbandonarmi"* (cfr Sal 71, 9) preložila Mária Spišiaková